

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	19
Rozdział 1:	
GEOGRAFICZNE, RELIGIJNE I KULTUROWE TŁO WCZESNEGO KOŚCIOŁA	23
1.1. Tło geograficzne	24
1.1.1. Palestyna	24
1.1.2. Judea	28
1.1.3. Galilea	28
1.1.4. Samaria	30
1.1.5. Dekapol	30
1.1.6. Perea	31
1.2. Tło kulturowe i religijne	31
1.2.1. Judaizm palestyński	31
1.2.1.1. Faryzeusze	32
1.2.1.2. Saduceusze	34
1.2.1.3. Skrybowie	35
1.2.1.4. Kapłani	37
1.2.1.5. Herodianie	38
1.2.1.6. Esseńczycy	39
1.2.1.7. Ruchy rewolucyjne	40
1.2.1.8. Świątynia	42
1.2.1.9. Synagoga	44
1.2.2. Judaizm hellenistyczny	46
1.2.3. Paganie	48

1.2.4. Świat grecko-rzymski	49
1.3. Podsumowanie	58
Rozdział 2:	
JEZUS I KOŚCIÓŁ	61
2.1. Poszukiwanie Jezusa	62
2.2. Jezus i odrodzenie Izraela	65
2.3. Królestwo czy Kościół?	67
2.4. Ruch Jezusa	71
2.4.1. Służba Jezusa	71
2.4.2. Rola Jezusa	72
2.4.3. Reakcje na Jezusa	72
2.4.4. Dwunastu	73
2.4.5. Ostatnia Wieczerza	74
2.4.6. Sprzeciw wobec Jezusa	74
2.4.7. Podsumowanie	74
2.5. Jezus: od Wielkanocy do Zielonych Świąt	76
2.5.1. Wielkanoc	76
2.5.2. Zielone Świąta	78
2.5.3. Łukasz i narodziny Kościoła	79
Rozdział 3:	
EKSPANSJA GEOGRAFICZNA, WZROST LICZBOWY ORAZ RÓŻNORODNOŚĆ WCZESNEGO KOŚCIOŁA	87
3.1. Jerozolima (Dz 1,15–8,3)	89
3.2. Judea, Samaria, Galilea i regiony nadmorskie (Dz 8,4–11,18)	93
3.2.1. Służba Filipa (Dz 8,4–40)	94
3.2.2. Służba Piotra (Dz 9,32–11,18)	98
3.3. Wczesna działalność Pawła (Dz 9,20–30; Gl 1,17–21)	101
3.3.1. Kościół w Damaszku	104
3.3.2. Służba Pawła w Damaszku	104
3.3.3. Paweł w Jerozolimie	104
3.3.4. Paweł w Tarsie	105
3.4. Kościół w Antiochii (Dz 11,19–13,3; Gl 2)	106
3.5. Misja Pawła i Barnaby (Dz 13,4–14,28)	114
3.6. Ponowne odwiedziny w Kościołach Azji Mniejszej (Dz 15,36–16,6)	118

3.7. Misja egejska (Dz 16,11–20,38)	120
3.7.1. Kościół w Filipi (Dz 16,11-40; Flp 1–4)	120
3.7.2. Kościół w Tesalonice (Dz 17,1-9; 1 i 2 Ts)	123
3.7.3. Kościół w Berei (Dz 17,10-15)	125
3.7.4. Ewangelia w Atenach (Dz 17,16-33)	126
3.7.5. Kościół w Koryncie (Dz 18,1-17; 1 i 2 Kor)	128
3.7.6. Kościół w Efezie (Dz 18,24–20,38)	133
3.7.6.1. Założenie Kościoła w Efezie	135
3.7.6.2. Apolos (Dz 18,24-28)	135
3.7.6.3. Uczniowie Jana Chrzciciela (Dz 19,1-7)	136
3.7.6.4. Służba Pawła w Efezie (Dz 19,8–20,1)	137
3.7.6.5. Znaczenie Efezu	138
W służbie Pawła	138
Listy pasterskie	140
List do Efezjan	141
Kościoły z Objawienia	141
Społeczność Janowa	142
3.7.7. Kościoły w rozproszeniu (1 P)	142
3.7.8. Kościoły w Rzymie	145
3.7.8.1. Założenie Kościoła	145
3.7.8.2. Natura Kościoła	146
3.7.8.3. List Pawła do Rzymu	147
3.7.8.4. Paweł w Rzymie	148
3.7.8.5. Piotr w Rzymie	148
3.7.8.6. Rzym i wczesne chrześcijaństwo	149
Ewangelia Marka	149
1 List Piotra	149
List do Hebrajczyków	149
Objawienie	150
Ojcowie apostołscy	150
3.8. Kościół w Egipcie	150
3.9. Podsumowanie	152
3.10. Różnorodność we wczesnym chrześcijaństwie oraz rozejście się dróg	155
3.10.1. Różnorodność wczesnego chrześcijaństwa	155
3.10.2. Rozejście się dróg	158

Rozdział 4:

FORMOWANIE SIĘ SŁUŻBY, PRZYWÓDZTWA**I PORZĄDKU KOŚCIELNEGO WE WCZESNYM KOŚCIELE** 165

4.1. Apostołowie	167
4.1.1. Apostołowie w Ewangelii Łukasza – Dziejach Apostolskich	169
4.1.2. Apostołowie w listach Pawła	170
4.1.3. Służba apostołów	172
4.2. Prorocy	175
4.3. Nauczyciele	178
4.4. Ewangelisti	179
4.5. Diakoni	180
4.6. Biskupi	183
4.7. Starsi	185
4.8. Pastorzy	189
4.9. Kobiety	190
4.10. Anonimowi przywódcy i dary duchowe	194
4.11. Uwagi końcowe	196

Rozdział 5:

KULT WE WCZESNYM KOŚCIELE 199

5.1. Uwagi wstępne	200
5.2. Kontekst kultu wczesnochrześcijańskiego	202
5.3. Tło kultu wczesnochrześcijańskiego (Kościoły domowe)	204
5.4. Składniki kultu wczesnochrześcijańskiego	211
5.4.1. Wczesnochrześcijańskie zwiastowanie (<i>kerygma</i>) i nauczanie (<i>didache</i>)	213
5.4.2. Wczesnochrześcijańskie credo i wyznania	216
5.4.3. Hymnodia wczesnochrześcijańska	217
5.4.4. „Pareneza” wczesnochrześcijańska	219
5.5. Dodatkowe składniki i wyrazy liturgiczne	223
5.5.1. Modlitwa	223
5.5.2. Abba	224
5.5.3. Modlitwa Pańska	224
5.5.4. Amen	225
5.5.5. Doksologie	226
5.5.6. Błogosławieństwa	227
5.5.7. Maranatha	227

5.5.8. Alleluja	228
5.5.9. Modlitwa i post	229
5.6. Czas kultu („Dzień Pański”)	229
5.7. Kolekta	231
5.7.1. Dzielenie się dobrami	231
5.7.2. Zbiórka na świętych	233
5.8. Wieczerza Pańska	234
5.8.1. Kwestie historyczne	237
5.8.2. Kwestie tekstualne	240
5.8.3. Kwestie teologiczne	241
5.8.4. Od Ostatniej Wieczerzy do Wieczerzy Pańskiej	242
5.9. Chrzest	249
5.9.1. Obserwacje ogólne	249
5.9.2. Żydowski chrzest prozelitów	251
5.9.3. Chrzest w społeczności Qumran	251
5.9.4. Jan Chrzciciel	251
5.9.5. Chrzest Jezusa	252
5.9.6. Praktyka Jezusa	253
5.9.7. Chrzest Ducha	254
5.9.8. Praktyka chrztu we wczesnym Kościele	255
5.9.9. Teologia chrztu wczesnochrześcijańskiego	261
5.9.9.1. Związek między wiarą i chrztem	262
5.9.9.2. Chrzest jako uczestnictwo w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa	263
5.9.9.3. Chrzest i nowe życie	264
5.10. Podsumowanie	265
PODSUMOWANIE	267
Kim jesteśmy?	269
W co mamy wierzyć?	269
Jaka jest nasza misja?	270
Jak mamy żyć?	270
Bibliografia w języku angielskim	273
Indeks osobowy	285
Indeks tematyczny	291
Indeks referencji biblijnych	299

MAPY I RYSUNKI

Mapa 1. Palestyna w czasach Nowego Testamentu	27
Mapa 2. Misja Pawła i Barnaby	115
Mapa 3. Prowincje rzymskie	116
Mapa 4. Misja egejska Pawła	121
Mapa 5. Podróż Pawła z Jerozolimy do Rzymu	148
Rysunek 1. Izrael i Kościół	82
Rysunek 2. Zarys Dziejów Apostolskich 1,8	88
Rysunek 3. Podróże Piotra	99
Rysunek 4. Zapropionowana przez Hengela i Schwemer chronologia „nieznanych lat” Pawła	103
Rysunek 5. Efez i okoliczne miasta	140
Rysunek 6. Szacunkowe odległości w kilometrach	153
Rysunek 7. Różnorodność wczesnego chrześcijaństwa	156
Rysunek 8. Podsumowanie Browna i Meiera	157
Rysunek 9. Rozejście się dróg: Faza 1	158
Rysunek 10. Rozejście się dróg: Faza 2	159
Rysunek 11. Rozejście się dróg: Faza 3	160
Rysunek 12. Rozejście się dróg: Faza 4	162
Rysunek 13. Dary duchowe	195
Rysunek 14. Nakładające się na siebie role i służby	197
Rysunek 15. Pascha i Ostatnia Wieczerza	243
Rysunek 16. Inicjacja chrześcijańska	256
Rysunek 17. Inicjacja chrześcijańska w Dziejach Apostolskich	259